

C 2 525
PT
8120
C65
1896
MAIN

815

DR. GEORG BRANDES'S

ANEKDOTER OM H. C. ANDERSEN

BELYSTE AF

JONAS COLLIN

„Intet dansk Navn kom til Udlandet, baaret af de Danskes enstemmige Anerkjendelse, det kom sværtet og plettet og klangløst."
G. BRANDES: „Om Nationalfølelse".

KJØBENHAVN
REITZELSKE FORLAG (GEORGE C. GRØN)
1896

Hr. Museumsinspektør Levinsen

venligst fra

Schiødte

DR. GEORG BRANDES'S

ANEKDOTER OM H. C. ANDERSEN

BELYSTE AF

JONAS COLLIN

„Intet dansk Navn kom til Udlandet, baaret af de Danskes enstemmige Anerkjendelse, det kom sværtet og plettet og klangløst."
G. BRANDES: „Om Nationalfølelse".

KJØBENHAVN
REITZELSKE FORLAG (GEORGE C. GRØN)
1896

Fr. Bagges Bogtrykkeri.

Naar jeg har ønsket at samle de Indlæg, der ere fremkomne i Striden mellem Dr. Georg Brandes og mig, da er det ikke for yderligere at fortrædige min Modstander. Jeg har haft det mindre uædle Formaal at faae slaaet fast for Efterverdenen, at de skandaløse Beskyldninger, der af Dr. Br. have været rettede mod min afdøde Ven, ere fuldstændigt ubeføiede. Dette Formaal kunde ikke med Sikkerhed naaes ved at offentliggjøre nogle Indsigelser i Dagspressen. Fremtidens Literærhistorikere have ingen Forpligtelse til at kjende eller tage Hensyn til saadanne, og derfor vilde den Mulighed ikke være udelukket, at de Angreb, der i Bladliteraturen have været rettede mod en afdød Forfatter, tilfældigt kunde falde i Hænderne paa en eller anden Fremtids-Literat og ensidigt benyttes som Grundlag for en uretfærdig Dom, medens det Forsvar, der var blevet ført for den Afdøde, maaske slet ikke vilde komme til en senere Kritikers Kundskab. Naar derimod Striden kommer til at foreligge i Literaturen, er der større Sandsynlighed for, at dens endelige Resultat bliver Literaturhistoriens Eiendom*). — Men jeg har ogsaa

*) I endnu høiere Grad faaer denne Betragtning Gyldighed, naar Angrebet er publiceret som selvstændigt Skrift eller i et Tidsskrift, medens Forsvaret kun er fremkommet i Dagspressen. Jeg burde derfor, da jeg for nogle Aar siden i „Dagens Nyheder" tilbageviste Prof. Nic. Bøghs Angreb paa H. C. Andersen (i Tidsskriftet „Museum"), have benyttet den samme Fremgangsmaade som nu, men dette stod mig ikke klart dengang. Jeg vil derfor nu søge at raade Bod paa min Forsømmelse ved at oplyse, at mine Forsvarsartikler for Andersen findes i det nævnte Blad for 20. Sept., 2. og 19. Okt. 1891.

haft en anden Bevæggrund til at udgive Stridens Indlæg samlede. Enhver vil kunne forstaa, at jeg ikke kan være tjent med, at en stor Del af „Politiken"s mange Læsere acqviescerer ved den Karakteristik, Dr. Brandes har givet af mig, men da de Nummere af „Nationaltidende", som indeholdt mine Artikler, hurtigt bleve udsolgte, var Adgangen til disse spærret eller i alt Fald vanskeliggjort for dem, der kunde ønske at kjende Angrebet og det, der havde foranlediget det. Da det laa nær at antage, at min Modstander kunde føle sig forurettet, naar hans Artikler ikke bleve medoptagne i Samlingen, udbad jeg mig skriftligt af Dr. B. hans Samtykke til ogsaa at aftrykke hans Indlæg.

Om han har haabet, at han — ved at nægte sin Tilladelse hertil — skulde kunne nøde mig til at opgive min Plan, veed jeg ikke; muligvis har han — i rigtig Erkjendelse af, at hans mislykkede Forsøg paa at gjendrive mine Beskyldninger ikke tjener ham eller hans Sag til Ære — ment, at han stod sig bedst ved, at hans Artikler snarest muligt gik i Glemmebogen. Nok er det, at jeg gjennem hans juridiske Konsulent modtog et bestemt Forbud mod at aftrykke „Nogetsomhelst af, hvad Dr. Brandes maatte have offentliggjort, som De (jeg) ikke uden Tilladelse fra Dr. Brandes ifølge Loven maatte være berettiget til at offentliggjøre".

Jeg er saaledes afskaaret fra at lade Dr. B.s Artikler aftrykke i deres Helhed; men Loven hjemler mig formentlig Ret til at aftrykke de Stykker, der have med Spørgsmaalet at gjøre, og det Øvrige, som er Sagen ganske uvedkommende, kan tildels uden Skade forbigaaes. Til Efterretning for dem, der ønske at læse det Hele, anføres, at Artiklerne findes i „Politiken" for d. 3die og d. 6te Decbr. 1895.

Forsaavidt Nogen maatte mene, at jeg har gjort mig skyldig i Ubeskedenhed ved gjentagne Gange at optræde som Andersens Forsvarer, da har jeg dertil kun at bemærke: Jeg har følt det som min Pligt, og jeg har været glad ved at opfylde den. Jeg hovmoder mig ikke ved at erklære, at der i

den nuværende Generation ikke er nogensomhelst Anden, der besad Andersens Venskab, hans Tillid og Fortrolighed i den Grad som jeg, Ingen, der har kjendt ham saa godt som jeg, og Ingen, der skylder ham saa meget som jeg. Dette indeholder for mig tilstrækkelig Ret til nu og fremdeles at træde i Skranken for ham, naar hans Eftermæle bliver Gjenstand for uretfærdige Angreb.

Artiklen, med hvilken jeg aabnede Angrebet paa Dr. Brandes, findes i „Nationaltidende"s Morgennummer for d. 4. Novbr. f. A. og lyder saaledes:

Af H. C. Andersens Liv.

Under denne Overskrift fandtes for kort Tid siden (jeg troer den 10. Oktbr.) en længere Artikel i det bekjendte russiske Blad „Novoje Vremja". Hovedindholdet blev sendt mig i dansk Oversættelse med Anmodning om, at jeg vilde udtale mig angaaende de af Forfatteren, Hr. Tichanoff, publicerede Meddelelser om H. C. Andersen. Da jeg synes, at Sagen har nogen Interesse for det danske Publikum, skal jeg med Oversætterens Samtykke meddele Artiklen og derefter de Bemærkninger, som jeg har tilstillet Hr. Emanuel Hansen i St. Petersborg. Hr. Tichanoff skriver:

„I denne Sommer kom jeg til at tilbringe nogle Aftener sammen med den bekjendte danske Kritiker Georg Brandes. Hr. Brandes er, tiltrods for sin Alder, meget talende af sig og fører en meget fængslende Konversation. — Af hans Fortællinger tillader jeg mig her at anføre nogle Erindringer om den berømte danske Forfatter, Hans Christian Andersen, der er saa populær her i Ruland.

Efter Brandes's Ord udmærkede Andersen sig ikke ved nogen særlig sympathisk Karakter. Udgaaet fra en fattig og

ubekjendt Familie, vaagede han strængt og skinsygt over sin Berømmelse, maaske endog for strængt og for skinsygt. Hvorsomhelst Andersen viste sig, var det næsten med en Fordring om, at hele Selskabets Opmærksomhed skulde være koncentreret paa ham. Hans Ansigt formørkedes, og han blev gnaven, naar nogen Anden lagde Beslag paa Samtalen, og undertiden kunde han da paa en meget taktløs Maade erindre om sin Nærværelse. Ved et Middagsselskab hos Etatsraad Collin kom saaledes engang Talen paa Ibsens nye Arbeider. Andersen, der var tilstede, sad mørk og barsk paa sin Stol og saae med alt andet end venlige Blikke paa de Talende. Da saa en Dame, der sad ved Siden af ham, henvendte det Spørgsmaal til ham, hvad hans Mening var om den norske Dramatikers Arbeider, sagde Andersen ganske uventet og i en bidende Tone: „Siig mig, har De nogensinde hørt Tale om den berømte danske Digter Hans Chr. Andersens Værker?"

Alle ved Bordet bleve meget ubehagelig berørte, og nu først faldt det dem ind, at Andersens Skaal endnu ikke var udbragt, uagtet Middagen nærmede sig sin Slutning. Uden en saadan Skaal kunde Andersen nemlig ikke holde ud at være i Middagsselskab. —

Andersens 70-Aars Fødselsdag blev feiret med tilbørlig Pomp. Den gamle Digter modtog talløse Lykønskninger og endog Naadesbevisninger fra den kongelige Families Side. Der blev givet en Festmiddag for ham, men da Maaltidet var forbi, forlangte hans Huslæge, at han strax skulde tage hjem og hvile sig, idet han hævdede, at dette Overmaal af Indtryk kunde skade ham. Andersen, der i det Hele var ængstelig for sin Sundhed, og som havde Skræk for Døden, lystrede strax. Da han var kommen hjem og var bleven alene, fik han imidlertid et pludseligt Anfald af Melankoli; han kjedede sig, og antagelig var hans Trang til Hyldest endnu ikke helt tilfredsstillet. Han sendte saa sin Tjenestepige op til et ungt

Menneske, han kjendte, og som boede en Etage høiere oppe i samme Hus, med Anmodning om at se ned til ham. Den unge Mand indfandt sig ogsaa ufortøvet. „Her kan De se“, sagde Andersen grædefærdig til ham, „Jeg — Hans Christian Andersen — jeg — den store danske Digter — jeg sidder her ganske glemt og alene idag, da jeg fylder 70 Aar.“ Den unge Mand, der vidste Besked om alle de Ovationer, Andersen den Dag havde været Gjenstand for, stod ganske betuttet og vidste ikke, hvad han skulde svare. „Hør nu, min Ven,“ vedblev den gamle Mand i en grædende Tone, „gjør mig en Tjeneste. Gaa ned paa Gaden og spørg enhver Tigger, De møder, om han ikke har hørt Tale om Hans Christian Andersen. Siger han Ja, saa siig, at jeg ensomme gamle Mand vil være glad over at se ham hos mig og modtage hans Lykønskning i Anledning af min Fødselsdag. Jeg tænker, at der skal findes en Del saadanne fattige Stakler, der kunde ønske at hilse paa mig.“ — Tiltrods for det Mærkelige i Andersens Kommission kunde det unge Menneske dog ikke nænne at sige Nei til den store Digters Anmodning, og en Time efter var Andersens Modtagelsesværelse stopfuldt af Tiggere og lurvetklædte Personer. De vare alle meget tilfredse med at skulle tilbringe Aftenen hos den berømte Digter, væsenligst rigtignok fordi de regnede paa et godt Traktement og maaske oven i Købet en lille Foræring. Endelig viste Andersen sig i egen Person for dem.

„Goddag, mine Herrer,“ sagde han. „Jeg takker Dem mange Gange, fordi De kommer og besøger mig. — Men hvad er det? Her er jo hverken Vin eller noget Andet, jeg kan byde,“ faldt det ham lidt sent ind, og han befalede saa Pigen at bringe et stort Glas og en halv Flaske Champagne. Han lod selv Proppen knalde, skjænkede selv i, og med høit løftet Glas udtalte han høitideligt disse Ord: „Mine Herrer! lad os saa drikke en Skaal for den store danske Digter, Hans Christian Andersen.“

Dermed drak han ud, bukkede for Tiggerne og trak sig tilbage til sit Kabinet. Staklerne maatte derpaa, uden at have faaet Vaadt eller Tørt, gaa bort fra dette originale Gjæstebud. —

Andersen ønskede altid, at Alle skulde tale godt om ham, og han gjorde sig Umage for at behage Alle. For at opnaa dette anvendte han en meget aparte Fremgangsmaade. Han nøiedes ikke med at indsmigre sig paa alle Maader hos den, han talte med, og at anslaa samme Tone som han, men i sin Iver for at være til Behag gik han endnu videre end den Anden. Saaledes havde han paa en eller anden Maade faaet den Idee, at Georg Brandes var en uforsonlig Fjende af Geistligheden, og da han en Gang traf den da endnu unge Kritiker, begyndte han pludselig, uden nogensomhelst Anledning, at rive ned paa Præsterne. G. Brandes begyndte at tage til Gjenmæle og hævdede, at der mellem dem fandtes mange hæderlige og agtværdige Folk. „Hvad behager?“ udbrød Andersen forbauset. „De tager Præsterne i Forsvar? Jeg havde dog hørt sige, at De ikke kunde døie dem alle tilhobe.“ — „Hvad er det dog for noget Passiar! Det er Løgn og Bagvaskelse,“ erklærede Brandes indigneret, „noget Lignende har jeg aldrig udtalt nogetsteds.“ — „Aa, men det er jo en helt anden Sag,“ bemærkede Andersen og udtalte sig videre om det samme Spørgsmaal, men nu i en helt anden Toneart. —

Jo ældre Andersen blev, desto mere angst blev han for forskjellige ukjendte Fjender og navnlig for Døden. Han havde den Forestilling, at Alverden misundte ham hans enorme Berømmelse, og at der var Folk, som af saadan Misundelse vare rede til at ombringe ham. Som en Følge af denne Ængstelighed indtraf der en Gang en ganske pudsig Begivenhed, som kun kan forklares ved Gammelmands-Naivetet, thi efter Brandes' Ord var Andersen ingenlunde ond eller helt hjerteløs.

Det gik saaledes til, at nogle, af Andersen helt ukjendte

Beundrere paa den danske Ø St. Thomas havde sendt ham en mægtig Krukke Syltetøi. Andersen holdt meget af søde Sager. Det smigrede ogsaa hans Forfængelighed, at der saa langt borte, hinsides Oceanet, fandtes Folk, som beundrede hans uvisnelige Talent; men samtidigt meldte der sig en skummel Forestilling, som ødelagde hans Glæde over Syltetøiet. „Sæt nu, at det Syltetøi var forgiftet," tænkte Andersen: „om det nu ikke var Beundrere, men Misundere, der havde sendt mig den Foræring! Jeg kjender jo slet ikke det Navn, der staaer under det medfulgte Brev, og i de varme Lande tilberedes der jo forfærdelige Gifte. Hvad skal jeg gjøre?" — Andersen vilde gjerne delikatere sig, men han var bange for at smage paa det mystiske Syltetøi. „Stop! nu veed jeg, hvad jeg vil gjøre!" — Han tog saa lidt af Syltetøiet fra og sendte sin Pige med det til sin gode Veninde, Fru Collin. — „Dersom de spiser Syltetøiet der uden Skade for deres Sundhed, saa kan jeg ogsaa give mig i Lag med det," tænkte han.

Der gik to Dage. Fru Collin lod ikke høre fra sig, og i sin Utaalmodighed besluttede Andersen da selv at gaa hen og høre, om Alt var, som det skulde være. „Har hele Familien det godt?" spurgte han Fru Collins Pige, der lukkede op. — „Jo!" svarede hun. — „Aha! saa de har det godt," sukkede Andersen lettet, men strax meldte der sig en ny Tvivl. Det kunde jo være, at de vare raske, fordi de slet ikke havde spist Syltetøiet endnu. — Han gik ind i Stuen. Værtinden blev, som altid, glad over at se denne kjære Gjæst. — Det skal bemærkes, at den Collinske Familie spillede en meget fremtrædende Rolle i Andersens Liv. Den havde optaget den ubekjendte, fattige Knøs, Hans Christian, i sit Skjød og opdraget ham, og samme Hans Christian gik ud fra den som den allerede navnkundige Andersen.

„Naa, Fru Collin, hvorledes har De det?" sagde Andersen indsmigrende og anstrængte sig for at opdage en eller anden Forandring ved den hæderlige gamle Dame.

— „Tak, Andersen, udmærket,“ svarede hun og begyndte at tale om et eller andet aktuelt Emne. — „Hvorfor mon hun ikke siger noget om Syltetøiet?“ tænkte Andersen, og han begyndte nu at faae en Mistanke om, at de ikke havde faaet det. Tilsidst kunde han ikke bare sig, men spurgte: „Siig mig, har De faaet min lille Foræring?“

— „Aa, Syltetøiet, mener De? Javist har jeg faaet det. Mange Tak!“ svarede Fru Collin og fortsatte Samtalen.

— „Faaet det, har hun, det er godt nok; men har hun ogsaa smagt paa det?“ tænkte Andersen.

— „Men siig mig . . . Hvad syntes De om det . . . smagte det godt?“ fortsatte han sit Forhør.

— „Hvordan det smagte? Det veed jeg virkelig ikke. Jeg gav Børnene det“ — — Ny Vanskelighed.

— „Men spiste Børnene det?“ trængte Andersen paa. — Der blev forhørt desangaaende. Det viste sig, at de havde spist det helt op.

— „Og de ere ganske raske?“

— „Jo Tak,“ svarede Fru Collin.

— „Aa Gud ske Lov!“ sukkede den gamle Digter lettet og beredte sig paa staaende Fod til at gaa hjem for at give sig i Lag med Syltetøiet.

— „Men hvorfor var De saa optaget af det?“ spurgte Fru Collin. — Den gamle Mand fortalte saa ganske oprigtigt og naivt om sine Tvivl og Ængstelser og var yderst forbauset over, at ikke ogsaa hun var henrykt over hans Opfindsomhed med Hensyn til at beskytte sin dyrebare Person og over den sindrigt udtænkte Syltetøisprøve. —

I hvilken Grad Andersen frygtede Døden, kan sluttes deraf, at der ikke blot i hans Sovekammer var fæstet en Redningsstige af Tovværk til Vinduet, men hver Nat, naar han lagde sig til Ro, anbragte han ved Hovedgjærdet en stor Karton, hvorpaa der var skrevet med store Bogstaver: „Jeg er ikke død. Det er kun en lethargisk Søvn, ikke Døden.

Begrav mig ikke, førend Dødstegnene ere fuldstændigt tilstede." —

Andersen var en gammel, barnløs Pebersvend og boede for sig selv. Hvor megen Poesi, hvor mange dybe Tanker er der ikke strøet omkring i hans dybsindige Eventyr! Hvor slugte vi dem ikke i vor Barndom, og hvor mild en Klang havde ikke Navnet Andersen, Navnet paa vor Yndlingsdigter, for os! Hvor mange Millioner af Børn have ikke elsket denne høitbegavede Eventyrdigter, og neppe har noget af disse Børn kunnet tænke sig, at han ikke blot ikke holdt af, men endog næsten afskyede sine smaa Læsere! Ja, Andersen holdt ikke af Børn og havde ingen Anelse om, at han skrev just for dem — at han skyldte just dem sit mægtige Ry, et Ry, som endnu medens han levede skaffede ham en Mndestøtte — en rigtig Mindestøtte, fremstillet efter den talentifulde danske Billedhugger Saabyes Udkast og fordærvet af Andersen selv. Kunstneren havde fremstillet Andersen i en Eventyrfortællers rolige Stilling, siddende paa en Stol med to prægtige Smaafyre paa sine Knæ. Disse to Børn saae opmærksomt og ivrigt paa den Gamle, der fortalte dem Noget, ret som om de frygtede, at blot et eneste Ord af hans vidunderlige Fortælling skulde slippe fra dem. Men du store Gud hvor Andersen blev oprørt over det Mindesmærke! „Hvorfor har De givet mig de to Smaafyre paa Knæet?" næsten skreg han til Billedhuggeren. „Troer De, jeg har skrevet mine Værker for dem? Jeg har skrevet dem for Voxne og ikke for Børn. Væk! Væk med dem! Kan De ikke anbringe voxne Tilhørere om mig, saa vil jeg heller være fri for nogen. Jeg vil heller være alene end sammen med disse Børn!"

Saabye indrømmede, at det mindre vel lod sig gjøre at anbringe voxne Tilhørere eller maaske endog Tilhørerinder paa Andersens Skjød, og han fjernede de to prægtige smaa Skikkelser. Nu troner Andersen alene paa sit Monument, men Børnene, som stadigt læse hans Eventyr og elske dem saa høit, vide endnu ikke, at Forfatteren ikke holdt af dem.

Lad dem saa længe som muligt forblive i Uvidenhed derom. Tal ikke til dem om, hvad Hr. Brandes fortalte mig. Jo senere de erfare, at ogsaa Solen har Pletter. desto bedre. Men til at tvivle paa Sandfærdigheden af, hvad Hr. Brandes berettede om sin store Landsmand, have vi ikke den ringeste Grund“.

Vlad. Tichanoff.

I Anledning af denne Artikel sendte jeg nedenstaaende Brev til Hr. Em. Hansen:

Høitærede Hr. Em. Hansen!

. . . . . Først maa jeg udtale min Beklagelse af, at en dansk Mand benytter sit Ophold i Udlandet til at sværte en navnkundig Landsmands Minde, og derefter skal jeg i al Korthed tage de Punkter frem, som forekomme mig at fortjene et Dementi. Forinden blot en lille Bemærkning: Enhver, der har været sammen med G. Brandes i Selskabslivet, maa have lagt Mærke til den anmassende Maade, hvorpaa han søger at bemægtige sig Konversationen og gjøre sin egen Person til Centrum, navnlig i Damekredse. Derfor seer det dobbelt grimt ud, naar han fremstiller H. C. Andersens Svaghed i denne Retning; det Exempel, han anfører fra et Selskab i mine Forældres Hus, er lavet og forvansket. Andersen kunde være skarp og bitter, men han var aldrig plump eller raa.

Det er usandt, at Andersen fordrede, at hans Skaal blev drukket, og specielt ligger der Intet til Grund for denne Paastand, hvad den nævnte Leilighed angaaer. I den Collinske Familie blev Andersen overhovedet ikke forkjælet — allermindst paa den Maade. Jeg mindes ikke, at hans Skaal er bleven udbragt hyppigere end andre Gjæsters i mine Forældres Hus, hvor han dog deltog i de fleste Selskaber. At

den nævnte Skik fandt Sted i enkelte andre Familier, tør jeg ikke benægte.

Hele den lange Historie om hans 70-Aars Fødselsdag er simpelthen Løgn fra Ende til anden. Der var ingen Festmiddag for Andersen den Dag. Han modtog Besøg af Kongen og Kronprinsen, blev feiret i sit Hjem af Mangfoldige og spiste til Middag hos Etatsraad Melchior. I hans Dagbog hedder det for denne Dag: „Meget træt kom jeg hjem, saa træt, at jeg ikke aabnede de Telegrammer, der endnu vare komne. Hvilken deilig, storartet Dag, og dog — hvor ynkeligt er mit Legeme til at bære al den Velsignelse fra Gud! Jeg kunde ikke sove, da jeg kom tilsengs, overvældet af Tanker og Taknemlighed.“ — Den ligesaa ondsindede som løgnagtige Beretning vidner fra Først til Sidst om den fuldstændigste Mangel paa Kjendskab til Andersen.

Det er usandt, at Andersen gjorde sig Umag for at behage Alle, og at han indsmigrede sig ved at snakke Folk efter Munden. En saadan Adfærd vilde da ogsaa staa i stærk Modstrid med det i Artiklen ovenfor Anførte om hans Gnavenhed og Fordringsfuldhed. Han frygtede aldrig for at fastholde sine Anskuelser lige overfor Andres, men han havde ondt ved at forsvare sit Standpunkt ad logisk Vei og søgte gjerne at standse Diskussionen ved en eller anden Morsomhed eller Bitterhed. Samtalen mellem G. Brandes og Andersen om Præsterne har utvivlsomt aldrig fundet Sted saaledes som den er gjengivet eller blot paa en tilnærmelsesvis lignende Maade.

Paafundet om hans Frygt for Døden og om den vanvittige Angst for at dræbes af Misundere er Pjank. Jeg mindes, at han i 1861, under vort Ophold i Rom, betoges af Frygt for, at Tiggeren Beppo vilde myrde ham, fordi A. havde omtalt ham i „Improvisatoren“, og at denne Angst var medvirkende Grund til, at han forlod Rom. Det var Bjørnson, der ved en uforsigtig Yttring havde fremkaldt denne taabelige Frygt. Ellers havde Andersen ikke større Skræk

for Døden, end de fleste Mennesker have. Derimod skal det indrømmes, at han slet ikke kunde beherske sin Fantasi, naar han f. Ex. blev stukket af en Myg, slikket paa Haanden af en Hund o. Lign. I saadanne Tilfælde kunde han udmale sig de værste Følger.

Hele den langt udtværede Syltetøis-Historie er i sine Enkeltheder lavet og tilmed daarligt lavet. Skjøndt jeg selv skal have spist Syltetøiet, troer jeg ikke et Ord af det Hele. Har Andersen gjort noget Lignende som det, der berettes, saa har det kun været et uskyldigt, spøgefuldt Indfald af ham. Saadant kunde han undertiden finde paa, og da morede han sig selv meget derover. At han for Alvor kunde have begaaet en Lumpenhed som den skildrede og derved udsat min Moder, som han elskede saa høit, for Fare, kan intet fornuftigt Menneske tro, og Forsøget paa at bilde Verden det ind er enten gemen Bagvaskelse eller sladderagtigt Pjat. Det nytter ikke at strø Sukker paa ved at forklare den ham paaløiede Adfærd som Gammelmandsnaivetet.

Der fandtes hverken Tovstige eller andre Redningsapparater i Andersens Sovekammer eller i andre af hans Væreler. Historien om den „store Karton“ reducerer sig til, at han i sin pure Ungdom nærede Frygt for at blive levende begravet, og at han derfor havde én lille Seddel med Ordene: „Jeg er skindød“ liggende paa sit Natbord. Han var senere selv meget „forgrint“ over denne Forsigtigheds-Foranstaltning.

Naar Hr. Tichanoff slutter sin Beretning med de Ord, at „til at tvivle paa Sandfærdigheden af, hvad Hr. Brandes berettede om sin store Landsmand, have vi ikke den ringeste Grund,“ saa vil det sikkert nu erkjendes, maaske ogsaa af Hr. Tichanoff, at der fremtidigt er al mulig Grund til at betvivle Sandfærdigheden af Hr. Brandes' Beretninger.

Dr. G. Brandes har udtalt, at han ikke følte Sympathi for Andersens Karakter. Det er meget forstaaeligt, men det er hverken til Ære for Dr. Br. eller til Skam for H. C. Andersen.

Dette maa være tilstrækkeligt. Om den afslørede Bunke Løgn er fabrikeret af en Dansk eller af en Russer, bliver det ikke min Sag at afgjøre. — De maa benytte mine Udtalelser som De vil. . . . Jeg formoder, at De lader ovenstaaende Brev offentliggjøre i det russiske Blad.

Deres ærbødige
Jonas Collin.

Som Svar herpaa fremkom Dr. Brandes med sin Artikel i „Politiken" af 3. Dec. under Overskriften: Novoje Vremja og Nationaltidende. — Den indledes med nogle trivielle Bemærkninger om, hvorledes Hadet virker paa de forskjellige Hjerner, hvorefter Dr. B. fortsætter:

. . . . „En af Behagelighederne ved at vende tilbage til Danmark fra et Ophold i Udlandet er den, at der altid ligger en eller anden lille overgemt Ondskab og venter paa En, hvor kort eller hvor længe man har været borte. Saaledes præsenteres der mig ved min Tilbagekomst efter et Ophold i England en mægtig Klump Uartigheder og Injurier som Candidat Jonas Collin har lagt fra sig i Nationaltidende for den 4de Novbr.

Jeg var (som altid) forberedt paa at forefinde noget Saadant ved min Hjemkomst. Det Meddelelsesmiddel, der i vort Samfund næsten er hævet til en Institution, havde røbet mig, at der forelaa noget Friskt. Det gaar rimeligvis adskillige offenlige Personligheder i Danmark som mig, at de Aaret rundt bombarderes med anonyme Breve, der ikke netop indeholder Smigrerier. Jeg for min Del aabner aldrig i Udlandet et Brev med danske Frimærker, hvis Haandskrift jeg ikke kender, uden at forudse Anonymiteten og Indholdet. Og saaledes fik jeg da ogsaa i London adskillige Breve, der bragte Hilsen fra

Fædrelandet. Blot man aabner saadan et og læser: „Slyngel! Kæltring!“ eller — med det fortrolige, saa forfriskende Du — „Din Slyngel! din Løgner! din Tyveknægt! Nu har Du da løjet igen osv.“ — det er midt i Udlændigheden som en Duft fra Kjøbenhavns Gader og Gyder. Som sagt de anonyme Breve — denne Skønhedsplet paa den danske Folkekarakter — havde forberedt mig paa Nationaltidendes sidste Retfærdighedshandling overfor mig.

Anledningen er den mest barokke. Det synes, som om en russisk Føljetonist i Novoje Vremja for 10. Oktober har fortalt nogle Anekdoter om H. C. Andersen, som han skal paastaa at have hørt af mig engang i Sommer. Det er i den Anledning, at Cand. Collin indrykker en Artikel paa halvfemte Hundrede Linjer og vælter sig over mig med Udtryk som simpelthen Løgn fra Ende til anden, gemen Bagvaskelse eller sladderagtigt Pjat og lignende.

Jeg har aldrig set det paagældende Blad og har ingen Anelse om, hvad der staar deri, eller om det er rigtigt gengivet paa Dansk. At det ikke er for at komme den russiske Forfatter tillivs, at Cand. Collin fremfører sine Udgydelser, forstaar sig af sig selv. Men nu véd vel i vore Dage Enhver, selv om han kun besidder det Minimum af literær Dannelse, der kan tillægges Hr. Collin, at en Forfatter intetsomhelst Ansvar har for, hvad der af Andre skrives om ham eller af Andre lægges ham i Munden. Man maa altsaa være overmaade forlegen for en Anledning til at skælde mig ud, naar man skal finde den i en af en Anden undertegnet Artikel i en russisk Avis. Danske Læsere véd, at hvis jeg har Lyst og Vilje til at skrive noget om H. C. Andersen, saa kan jeg skrive det selv og saa skriver jeg det selv, det bliver da, som jeg vil have det sagt, og jeg behøver dertil ingen Russer.*) Des kosteligere er denne patetiske Indledning af Cand. Collin:

---

*) Rigtigt. Men da det efter Hr. B.s egen Paastand fritager ham for

Først maa jeg udtale min Beklagelse af, at en dansk Mand benytter sit Ophold i Udlandet til at sværte en navnkundig Landsmands Minde.

Denne Tanke, at jeg skulde have benyttet et Ophold i Finland i Sommer til at sværte den for mere end tyve Aar siden afdøde H. C. Andersen, er paa én Gang saa fantastisk og saa — skal vi sige blød, at den kun kan opstaa i særegent præparerede Hjærner. Jeg tør uden Overdrivelse sige, at jeg i Reglen *) benytter mit Ophold i Udlandet til noget Bedre." Efter et Stykke Nonsens følger saa:

„Lige derunder skriver Cand. Collin:

Enhver, der har været sammen med G. Brandes i Selskabslivet, maa have lagt Mærke til den anmassende Maade, hvorpaa han søger at bemægtige sig Konversationen og gjøre sin egen Person til Centrum, navnlig i Damekredse.

Her paatrænger sig en Bemærkning, ikke med Hensyn til Hr. Collin,... men med Hensyn til Nationaltidendes Redaktion. Der sidder dog vel ikke lutter Bøller i den, og der findes dog vel blandt Bladets Publikum en Del Læsere, som ikke er Pøbel. Hvorledes forsvarer da Redaktionen at optage Sligt, og for hvem skrives det? Mon for andre end dem, der er blevne saa gennemfanatiserede ved al den Pøbelagtighed, de Tiaar efter Tiaar i Træk har læst om Undertegnede, at de finder alle Midler gode? Maatte jeg give Nationaltidende og dens Aandsbeslægtede et Raad, saa er det, at de nu skulde tage Reb i Sejlene med Hensyn til deres Angreb paa mig. Den danske Presse havde efter J. P. Jacob-

---

Ansvaret, naar han kan faae en Anden til at undertegne Artiklen, saa kan det undertiden være godt for ham at have en „Russer" ved Haanden. J. C.

*) Den beskedne Form, hvorunder denne Tilstaaelse serveres, bør ikke gaa upaaagtet hen. Det ligner nemlig slet ikke Dr. B. at være beskeden eller at indrømme, at han har begaaet en uværdig Handling. Men her erkjender han jo selv, at han kun „i Reglen" benytter sine Ophold i Udlandet til noget Bedre end at sværte sine afdøde Landsmænd. Hans Forsikkring om, at dette ikke er en Overdrivelse, troer jeg paa. J. C.

sens Død ingen Ære af den Maade, den havde behandlet ham paa, mens han var i Live; den vil i Tiden have endnu mindre at rose sig af med Hensyn til dens Holdning overfor mig. De kjøbenhavnske Aviser skulde for deres egen Skyld nu paalægge sig en vis Moderation".

. . . [indeholder blot lidt yderligere Martyrhyl, der ikke har det Mindste med Sagen at gjøre] . . .

„Nationaltidende optog i sin Tid en lang Række mere velmente end velskrevne Beskyldninger imod mig efter en Bog Entartung af den som Digter og Kritiker lige distingverede Tysker Hr. Nordau. Han sagde bl. a. om mig, at hvis danske Forældre vidste, hvad det var, jeg lærte deres Børn paa Universitetet, saa vilde de slaa mig ihjel paa Gaden. Forudsætningen, at Forældre i Kjøbenhavn endnu efter nogle og tyve Aars Forløb ikke skulde vide, hvad jeg har lært paa Universitetet, tilmed i offenlige Foredrag, der næsten alle foreligger trykte, var opfunden uden egenlig dæmonisk Snildhed. Men det var i ethvert Tilfælde en ganske frejdig og direkte Opfordring til Mord. Det havde klædt Nationaltidende, om den ved Siden af den begejstrede Tilslutning havde taget en lille Smule Afstand fra Hr. Nordau, og ganske saaledes havde det klædt den at tage en Smule Afstand fra Hr. Collin.

Det forstaar sig af sig selv, at overfor en Mand som mig har i Danmark enhver Vandrotte frit Bid og enhver Skidtmads frit Slag. Derom finder aldeles ingen Uenighed Sted mellem Nationaltidende og mig. Tværtimod, derom er vi enige:

Saa var det altid Sæd i gamle Danmark,
Jeg ser i Aanden: Saadan vil det blive.

Men det vilde undertiden være klogt at tage Afstand fra den i Øjeblikket fungerende Vandrotte eller Skidtmas. Som sagt, for Nationaltidendes egen Skyld! Mig er det ganske det Samme.

Jeg tilbragte i Sommer en Maanedstid i Rauha i Finland.

Allerede før min Ankomst henvendte en der boende russisk Journalist sig til russiske Venner af mig, der opholdt sig i Rauha for at blive mig forestilt. Disse, som kendte min Ulyst til at lade mig interviewe, erklærede ham, at jeg kom til Finland for at hvile ud, ikke ønskede at udtale mig om Literatur osv. Ikke desmindre gjorde han efter nogen Tids Forløb mit Bekendtskab, skønt han ikke hørte til vor Kres og aldrig spiste ved vort Bord. Han var en elskværdig, godlidende Mand, var som de fleste russiske Forfattere og Journalister i ikke ringe Pengeforlegenhed og gik derfor stadig paa Jagt efter Stof til en Føljeton. Han havde hørt mig holde Foredrag i Petersborg og var mig, saavidt jeg kunde se, oprigtigt hengiven. Han var Medarbejder af Novoje Vremja og vilde absolut sende Bladet en Føljeton til min Forherligelse, af hvilken han en Dag forelæste Selskabet et Stykke. Den var holdt i meget høje Toner. Jeg sagde ham forud, at han aldrig i Verden vilde faa en Linie deraf ind i sit Blad, der i 8 Aar havde forfulgt mig med overordenlig Konsekvens, nærmest fordi jeg i min Bog om Rusland havde stemplet Føljetonredaktørens Holdning overfor mig, som den fortjente. Han vilde ikke tro mig og paastod, man gav ham aldrig en Føljeton tilbage. Ikke desmindre fik jeg Ret. Redaktionen har slettet Alt, hvad der stod om mig i hans Artikel, i Stedet indledet med et Par flove Linjer af egen Opfindelse, og Forfatteren har da formodenlig for ej at gaa glip af sit Honorar udfyldt Lakunen med en Del vidtløftigt og udtværet fortalte Anekdoter om H. C. Andersen, hvis Navn jo næsten er det eneste i Rusland kendte danske Navn, som Hjemmel for hvilke han har paaberaabt sig mig.

Jeg for min Del har intetsomhelst fortalt ham om Andersen, ligesom jeg overhovedet aldrig har talt alene med ham; men jeg mindes, at jeg en Dag i Avgust ved Middagsbordet paa Verandaen talte vel 10 Minutter om Andersen. Den russiske Skribent, som havde rejst sig fra sit Bord, lyttede til. Hvad jeg fortalte, var selvfølgelig sandt. Maaden, hvor-

paa det er gengivet, er i det Hele nogenlunde korrekt, skønt den viser, at Forfatteren mangler Finhed og ikke har opfattet den psykologiske Pointe.

Jeg fortalte i denne ganske private Kreds, hvorledes Andersen, da han paa sin 70-aarige Fødselsdag var kommen hjem fra et Middagsselskab, sendte Bud op til et ungt Menneske, han kendte, i det Hus, han beboede, bad ham gaa ned paa Gaden og hente sig tilfældigt Forbigaaende op, og saa drak sin egen Skaal i en halv Flaske Champagne, mens de Andre stod med tørre Munde. Anekdoten er udtværet, men i det Hele rigtigt genfortalt i den Oversættelse fra Russisk, Cand. Collin præsenterer. Han tilføjer om den:

Hele den lange Historie om hans 70-Aars Fødselsdag er simpelthen Løgn fra Ende til anden . . . Hele den lige saa ondsindede som løgnagtige Beretning vidner fra først til sidst om den fuldstændigste Mangel paa Kjendskab til Andersen.

Det, som her alene er interessant, er Dementiets Frækhed. Historien blev mig, og ikke mig alene, i hine Dage fortalt af selve den unge Mand, efter hvem H. C. Andersen sendte Bud; han lever endnu og er en vel ansét Skolebestyrer her i Kjøbenhavn. I Fald jeg havde været i hans Sted og sét Nationaltidende for 4. November, saa vilde jeg for min Del have betragtet det som en Æressag at bevidne Fortællingens Sandhed. Jeg vil tro, at han ikke har sét de Collin'ske Udgydelser.

Om en anden Anekdote skriver Cand. Collin:

Samtalen mellem G. Brandes og Andersen om Præsterne har utvivlsomt aldrig fundet Sted, saaledes som den er gengivet eller blot paa en tilnærmelsesvis lignende Maade.

Hertil er at svare, at Samtalen fandt Sted i mine Forældres Dagligstue og i alt Væsenligt aldeles, som den er gengiven. Det Kuriøse ved Beskyldningen for Løgnagtighed her, er den Mine af Alvidenhed og Allestedsnærværelse, den skrivende Herre giver sig, naar Talen er om Andersen.“ ....

.... „Saa følger en Historie om, hvorledes Andersen en Dag,

da han havde faaet Syltetøj sendt til Foræring fra Vestindien, blev greben af en Uro, for at Gaven kunde komme fra Nogen, der af Misundelse vilde tage ham af Dage med Gift. Han sendte da en Prøve af Syltetøjet som Foræring til en Familie, hvori han kom, for at se, hvordan man der befandt sig efter Nydelsen, og blev beroliget, da alle befandt sig vel. Jeg for min Del har ikke nævnt noget Navn paa Familien, der modtog Syltetøjet; den russiske Forfatter har tilføjet Navnet Collin, vel som det Navn der i alle Bøger om Andersen er klistret op ad hans. Historien er i Gengivelsen bleven svært lang, men er i det Hele rigtig fortalt, skønt Pointen er misforstaaet.

Naar nu Cand. Collin i den Anledning giver sig til at skrige: „enten gemen Bagvaskelse eller sladderagtigt Pjat", „den Andersen paaløjede Adfærd" og mere af samme Surdejg, saa forsømmer han her paany en Anledning til at vise den beskedne Ynde, hvormed han tumler sig i Selskabslivet, „navnlig i Dameselskab".

Historien er mig fortalt af H. C. Andersen selv i hans Lejlighed paa Kongens Nytorv, og den morede mig i sin Tid ved den Naivetet, hvormed han gav sig til Pris. Men der lurede jo i hans Sjæl bag Angsten for at blive forgivet en Art Vished om den næsten vanvittige Urimelighed af Angsten, saa han indsaa ret vel, at han ved Tilsendelsen af Syltetøjet ikke udsatte sine Venner for ringeste Fare, paa samme Tid som han naivt sikrede sig selv.*)

Da Historien er fortalt mig af selve Andersen,**) er den jo paalidelig nok. At den ikke engang er usandsynlig, skønt sand, viser følgende Citat af E. Collin's Bog om H. C. Andersen S. 499:

Et Eksempel paa denne mistænksomme Ængstelighed er følgende. I lang Tid fik han hver Formiddag hos os en Kop Salep; en Dag be-

*) Sml. hermed Anekdoten som den er gjengivet i min første Artikel. J. C.

**) Hr. Brandes husker vist feil. J. C.

sørgede imod Sædvane Pigen dette i Køkkenet. Men han var ikke at formaa til at røre det; han frygtede for, at Pigen kunde ude i Køkkenet have „taget feil af hvidt Sukker og Arsenik".

Endelig findes i den russiske Føljeton, atter udtværet men rigtig opfattet, en lille Anekdote om, at Andersen en Tid lang af Dødsfrygt laa med et Papir, hvorpaa der stod „Jeg er skindød" udenfor sin Seng. Russeren har gjort Papiret til „en stor Karton" og skriver, øjensynligt fordi jeg paa Fransk har gengivet skindød ved *en sommeil léthargique*, at der paa Kartonen stod „Det er kun en lethargisk Søvn, ikke Døden". Hr. Collin protesterer som sædvanlig med Lidenskab. Den store Karton var „en lille Seddel", kun „i sin pure Ungdom" var Andersen saaledes bange for Døden etc.

I E. Collins Bog om H. C. Andersen staar imidlertid:

Han havde ogsaa den let begribelige Ængstelighed med Hensyn til at blive levende begravet; men hans Sikkerhedsforanstaltning derimod var ganske ejendommelig. Han havde nemlig i lang Tid liggende paa sit Natbord en Seddel, hvorpaa stod skrevet: „Jeg er skindød!"

Som man ser, jeg har kun citeret den Collinske Families egne Erklæringer." . . . „Hr. Collin skriver:

Dr. G. Brandes har udtalt, at han ikke følte Sympathi for Andersens Karakter.

Jeg har aldrig udtalt saadan noget, dels fordi jeg aldrig vilde bruge Ordet Karakter om en Mand som Andersen, dels fordi jeg netop har næret megen Sympati for Andersen baade som Menneske og Digter. Dog dette er jo kun et Led blandt mange i al den uforskammede og uvederhæftige Passiar, som denne samme Hr. Collin har disket op med, og som han — det er Blomsten af det Hele — nu ogsaa har eksporteret til Rusland. Han har, meddeler han, tilsendt Hr. Emanuel Hansen i Petersborg sit Brev til Offenliggørelse der og slutter:

Dette maa være tilstrækkeligt. Om den afslørede Bunke Løgn er fabrikeret af en Dansk eller af en Russer, bliver det ikke min Sag at af-

gjøre. — De maa benytte mine Udtalelser, som De vil . . . . . Jeg formoder, at De lader ovenstaaende Brev offenliggøre i det russiske Blad.

Det er af sine Landsmænd, man skal have det. Et Barn kan jo begribe, at Russeren ikke havde nogen Interesse af at lyve Andersen paa. Cand. Collin besørger altsaa mig stemplet som Løgner for det russiske Publikum — paa Grundlag af det giftige Vaas. han har sammensmurt. Og langt fra at dette skulde skade ham i det danske Publikums Øjne, opnaar denne stakkels manuskriptsamlende Literatus rimeligvis Anseelse derved — som Fædrelandsforsvarer."

Georg Brandes.

Jeg fik denne Artikel tilsendt til Lerchenborg d. 4. Dec. og afsendte Dagen efter mit Svar, som blev optaget i „National-tidende"s Aftennummer d. 7. Dec. Forinden min Artikel aftrykkes her, maa jeg dog gjøre Rede for et lille Mellemspil. Dr. Brandes havde, som ovenfor viist, i sit Svar haft den næsten utrolige Dristighed at fastholde Rigtigheden af sin Beretning om Andersens 70-Aars Fødselsdag, han havde endog været dumdristig nok til at sige, at Historien selvfølgelig var sand, og han havde — skal man kalde det Dumhed, Frækhed eller Vanvid — kaldt Hr. Skolebestyrer J. Krohn frem som Vidne! Ja saa vidt gik han, at han beskyldte Hr. Krohn for at være Fader til Løgnehistorien, og bebreidede ham, at han ikke havde anseet det for „en Æressag at bevidne dens Sandhed". Dette taler ikke til Gunst for Dr. B.s Begreb om Æressager.

Saa skete det, som burde og maatte ske. I „National-tidende"s Aftennummer for d. 5. Dec. fremkom nedenstaaende Erklæring fra Hr. Skolebestyrer Krohn:

Dr. Georg Brandes' Vederhæftighed.

Redaktionen har modtaget Følgende, som den meddeler uden nogen som helst Kommentar:

I en Artikel af Dr. phil. G. Brandes i „Politiken" for 3. December betegnes jeg som Ophavsmand til en Beretning om, hvorledes H. C. Andersen paa sin 70-aarige Fødselsdag, da han var kommen hjem fra Middagsselskabet for ham, lod hente tilfældigt Forbigaaende op fra Gaden og saa drak sin egen Skaal i en halv Flaske Champagne, medens de Andre Intet fik.

Her maa foreligge en Feiltagelse; thi, hvad jeg oplevede hin Dag, var Følgende: Efter Festforestillingen paa det kongelige Teater gik jeg hen til Andersen dels for efter Løfte at fortælle ham om Forestillingen, dels for at se, hvorledes han, som da var svag, havde overstaaet Dagen. Jeg traf ham lige hjemkommen fra Selskabet, træt men meget glad. Han fortalte en lille Tid fornøiet om al den Hyldest, han havde modtaget; derpaa sagde han, at han havde en halv Flaske Champagne, som skulde tømmes i Dagens Anledning, og begav sig ind til de Frøkener, hos hvem han boede. Inde hos dem blev da Champagnen drukket af Frøkenerne, Andersen og mig, og Pigen blev efter Andersens Ønske kaldt ind og fik ogsaa noget. Efter at Andersen en Tid havde siddet i vor beskedne Kreds, trak han sig tilbage for at gaa til Ro.

Andet oplevede jeg ikke, og Andet har jeg aldrig nogen Sinde fortalt om denne Aften, som havde et eget, høitideligt Præg for mig.

Den 5. Decbr. 1895.

J. Krohn.

Dr. Brandes gik ikke i frivillig Landflygtighed efter denne Erklæring. Han nøiedes med at gaa op paa „Politiken"s Kontor og indlevere en Artikel, der Dagen efter (d. 6.) fandtes i Bladets Spalter under Overskriften „Højtidelighed og Komik". Dette Svar er et rent Selvmord. Det er tillige et af de interessanteste Bidrag, der endnu foreligger, til en

Karakteristik af Doktoren. Da jeg er forhindret i at aftrykke det in extenso, skal jeg kun citere Slutningen. Den lyder saaledes:

. . . . „Hr. Krohns Hukommelse skuffer ham mærkværdigt. Hvad der virkelig er foregaaet, skal jeg lade usagt, da jeg ikke var tilstede. Men hvad Hr. Krohn i sin Tid fortalte mig, husker jeg saare nøje; ellers havde jeg heller ikke appelleret til ham. Jeg husker hans Fortælling, hans Ansigts Udtryk under Fortællingen og hans hele forlete Mine. Intet er vissere, end at af „det højtidelige Præg“ var der den Gang ikke Spor. Han havde rimeligvis det samme godmodige Syn som de fleste af os Yngre den Gang paa Andersens Svagheder. men han havde et meget skarpt Blik paa disse Svagheders komiske Side. *) Jeg hører ham endnu gengive Andersens Udbringelse af sin egen Skaal: „Længe leve den danske Digter H. C. Andersen!“ og jeg husker ham fremhæve Komiken i, at ingen af de Tilstedeværende undtagen Andersen selv fik noget at drikke.

Den lille vemodigt rørende Historie, som Anekdoten nu for ham har forvandlet sig til, og som der jo ikke er det ringeste mærkelige ved, vilde selvfølgelig aldrig være bleven i min Erindring.

Det er bleven mig sagt, at Hr. Krohns Synsmaader og Sympatier er undergaaede betydelig Forandring siden hans unge Dage. Det synes, som om denne Forandring ogsaa har indvirket paa hans Erindring om Fortiden.

Georg Brandes.“

---

*) **Dr. B. røber sig selv mod sin Villie: Finder han det komisk, at en af Sygdom dødsdømt, gammel, lidende Mand udbringer et „Længe leve!“ for sig selv — nuvel, det maa blive den Herres egen Sag; men det stempler ham.**

Samme Dags Aften indeholdt „Nationaltidende“ Følgende:

Dr. Georg Brandes' Vederhæftighed.

I Sagen G. Brandes -- H. C. Andersen er der indtruffet et Incident, som vi vel nok tør kalde enestaaende. Som vore Læsere erindre, stemplede Hr. Jonas Collin for nogen Tid siden i dette Blad en ret maliciøs Historie om H. C. Andersen, som Dr. Georg Brandes havde fortalt en russisk Journalist, som ren og skjær Usandhed.*)

Dr. G. Brandes har senere i „Politiken“ i alt Væsentligt fastholdt Rigtigheden af Historien, og som sin Hjemmelsmand opgivet Skolebestyrer J. Krohn.

I Gaarsnummeret af „Nationaltidende“ oplyser imidlertid Hr. J. Krohn, at Hr. Brandes' Gjengivelse af Historien paa alle de afgjørende Punkter er fuldstændig urigtig. Hvad gjør saa Dr. Brandes?

Istedetfor at stikke den Berigtigelse i Lommen, som den af ham selv paaberaabte Hjemmelsmand for Historien giver, fastholder han nok saa freidigt sin egen Version og lader tydeligt skinne igjennem, at naar Hr. Krohn nu ikke kan vedkjende sig den Gjengivelse af Historien, som Dr. Brandes har lagt ham i Munden, saa skyldes det forandrede Synsmaader og Sympathier hos Hr. Krohn.

I den Anledning have vi modtaget følgende:

Højstærede Hr. Redaktør!

Vil De bevise mig den Tjeneste at give mig Plads i „Nationaltidende“ for den Bemærkning, at jeg fastholder hvert Ord i min Erklæring fra i Gaar?

Deres ærbødige
J. Krohn.

---

*) (Senere tilføiet Rettelse). **Jeg brugte Betegnelsen „Løgn“. J. C.**

Om dette i psykologisk Henseende interessante Ordskifte vidste jeg Intet, da jeg den 5. Dec. fra Lerchenborg afsendte min ovenfor nævnte Artikel til „Nationaltidende". Den blev optaget i Aftennummeret den 7. Dec. og lyder saaledes:

Dr. G. Brandes og H. C. Andersen.

„Hr. Brandes er, tiltrods for sin Alder, en meget talende Mand".
Tichanoff.

Dr. Brandes har undertiden det Uheld, at det Meget, han siger, ikke siger Meget. Dette Uheld har paany ramt ham, denne Gang maaske værre end nogensinde før. Men hvor har han dog ogsaa snakket op ad Vægge og ned ad Stolper i „Politiken" for iforgaars. Han har selv en Gang sagt (jeg husker ikke, om det var til mig eller til en Anden): „Naar man taler saa meget som jeg, saa kommer man let til at sige noget „Sludder." Hvor sandt! Lad denne Selvbekjendelse da tjene ham lidt til Undskyldning ved denne Leilighed, men helt bør han ikke slippe.

Jeg begyndte næsten at blive bange for, at Dr. B. mod Sædvane vilde søge at tie den for ham saa forsmædelige Sag ihjel, da han lod gaa en hel Maaned uden at svare. Han vil jo nok give det Udseende af, at han ikke har læst min Artikel, før han kom hjem fra England, men jeg kan oplyse, at Artiklen blev sendt ham derover. Dette er jo kun en Biting, men det kan dog, sammen med andre Exempler, som jeg nedenfor skal nævne, tjene som Bevis for, at kloge Folk kunne være saa urimelig dumme.

Saa kom da endelig Svaret med al den Galde og Gift, Hr. B. har kunnet opspare i en Maaned, og — hvad der er meget værre — med al den uvedkommende Snak, der vel kun skal forplumre Sagen, og naturligvis med de vel kjendte Klynk om Miskjendelse, Forfølgelse, Had. Mærkeligt, at denne umandige, modbydelige Taktik, dette: at ville opnaa Noget ved at vække

Medynk, ikke forlængst har gjort Dr. B. til en absolut komisk Person som Polemiker, i Stedet for til en tragikomisk.

Det er nødvendigt at fjerne al den overflødige Emballage, hvori Dr. B. har indsvøbt Sagens Kærnepunkter. (Han har talt mine Linier og er vred over, at der er halvfemte Hundrede. Jeg fik et Brev idag sammen med hans udklippede Svar, og deri oplystes det, at dette er endnu længere, nemlig 476 Linier). Men under Udpakningen maa jeg have Lov til nu og da at desinficere Indpaknings-Materialet, hvor dette synes mig for skidenfærdigt, og hvor det ikke blot bestaaer af Skjældsord eller ganske tomme og værdiløse Insinuationer, der ene og alene fremsættes for at saare en Modstanders Pietetsfølelse. Den Slags Raahed vender jeg mig fra med den dybeste Foragt*). — Desuden veed man jo, at Dr. B. næsten altid benytter det Fif at karakterisere sine Modstandere som Idioter, Bagvaskere, Slyngler o. Lign. *Semper aliquid hæret*, tænker han.

Og saa kunne vi maaske tage fat paa Udpakningen. Hr. B. siger: „Det synes,**) som om en russisk Feuilletonist har fortalt nogle Anekdoter om H. C. Andersen, som han skal paastaa**) at have hørt af mig en Gang i Sommer. Det er i den Anledning, at Cand. Collin indrykker en Artikel“ o. s. v. Her trænges strax til lidt Desinfektion. Jeg er gaaet ganske aabent til Værks: jeg har aftrykt den navngivne Russers egne Ord in extenso. Hvorfor saa ikke sige: „Russeren, Hr. Tichanoff, har fortalt nogle Anekdoter, som han paastaar at have hørt af mig?“ Nei! Skjøndt Dr. B. er nødt til senere at tilstaa, at han kjender Hr. Tichanoff, og at han selv er Udsprederen af Løgnehistorierne, saa kunde det dog maaske lykkes ham, om end kun for et Øieblik, at faae nogle Dumrianer til at se noget Fordægtigt i min Adfærd. Han veed ogsaa af min Artikel, at jeg er bleven anmodet fra Rusland om at udtale mig, men dette fortier han

*) Saadanne Steder har jeg ikke aftrykt, hvad Dr. B. formentlig maa være mig taknemlig for.

**) Udhævet af mig.

for „Politiken"s Læsere, for at kunne give det Udseende af. at jeg af egen Drift har benyttet Leiligheden til at overfalde ham. Der er jo altid Nogle, som ikke have læst, hvad jeg skrev.

Dr. B. erklærer, at en Forfatter intetsomhelst Ansvar har for, hvad der af Andre skrives om ham eller af Andre lægges ham i Munden. Det Første følger af sig selv, det Andet naturligvis kun, hvis det med Urette lægges ham i Munden. I modsat Tilfælde har han efter hæderlige Folks Mening et stort Ansvar, det moralske. Dr. B. synes at have glemt, at der existerer et saadant (endogsaa for „Overmennesker"), men det skal ikke lykkes ham at knibe ud fra dette ved at akcentuere, at Artiklen i Nov. Vremja ikke er undertegnet af ham selv.

Hr. B. raser over min Beskyldning for, at han har benyttet sit Ophold i Udlandet til at sværte sin afdøde navnkundige Landsmands Minde. Nuvel! Han tilstaaer, at han i et Selskab af literære Personer og i Tichanoffs Nærværelse har fortalt en Række Anekdoter om Andersen, og lidt efter begaaer han den Uforsigtighed at erklære, at Maaden, hvorpaa disse Anekdoter ere gjengivne, „er i det Hele nogenlunde korrekt," og at de „i det Hele ere rigtig fortalte." Men han søger at undskylde sig med, at han ikke har fortalt selve Tichanoff disse Anekdoter, og at han overhovedet aldrig har talt alene med denne Mand. Hvor jammerligt at ville benytte en saadan Udflugt! Altsaa! Det er virkeligt Dr. B., der i Udlandet har fortalt de Anekdoter om Andersen, som kun vare skikkede til at sværte Digteren, og — det skal ikke glemmes — han har gjort det netop paa et Tidspunkt, da Andersens Arbeider gjennem en ny og udmærket Oversættelse vare i Færd med at trænge ind i det russiske Folk som ingensinde før.

Da Hr. B. holdt sit bekjendte Foredrag om Nationalfølelse (mest bekjendt ved den lige saa pudsige som flove Historie om, at „le Danemarc s'efface") ytrede han bl. A.: „Intet dansk Navn kom til Udlandet, baaret af de Danskes

enstemmige Anerkjendelse, det kom sværtet og plettet og klangløst . . .“ Den danske Forfatter har undertiden maattet sige til sig selv: „Ja, var der ikke mine kjære Landsmænd, kunde jeg endda naae frem.“ Jeg hørte dette Foredrag, og jeg væmmedes derved, fordi jeg forstod, at Dr. B. der — som næsten overalt — talte mest om sig selv og sit kjære Martyrium, men kun uden at sige det rent ud. Men at den samme Mand, som mener, at „vi ere et dødsdømt Folk“, fordi vi ikke holde vore betydelige Mænd i Ære og værne om deres Navne lige over for Udlandet, at denne samme Mand bidrager til Offenliggjørelse i Udlandets Presse af usande, nedsættende og latterliggjørende Domme over en af Danmarks berømteste og høist skattede Digtere, det er frækt og oprørende. Lad gaa, at der Mand og Mand imellem her hjemme tales om Andersens smaa Særheder eller Barnagtigheder, men det skal ikke gaa upaatalt hen, at en Literærhistoriker, som, ialtfald efter eget og Venners Sigende, har et europæisk Renommé, misbruger dette til for Udlandet at bagvaske en af den danske Literaturs Stormænd.

Jeg har erklæret Anekdoten om Andersens 70-Aars Fødselsdag for „Løgn fra Ende til anden“, og jeg betænker mig ikke paa at gjentage denne Erklæring, uagtet Hr. B. med forloren Selvbevidsthed udsiger, at hvad han fortalte, var „selvfølgelig“ (sic!) sandt. Jeg har citeret Andersens egne Dagbogsoptegnelser fra denne Dag, og disse afgive aldeles fyldestgjørende Beviser for, at Anekdoten, som den gjengives af Russeren, helt igjennem er Løgn, men Hr. B. har jo erkjendt, at Gjengivelsen i det Hele er nogenlunde korrekt. Jeg har Intet imod, at Dr. B. beraaber sig paa en anseet Skolebestyrer, men han kunde dog gjerne have gjort det paa en mindre uforskammet Maade, medmindre han netop ved sin hovmestererende Tale har villet give vedkommende Skolebestyrer en gyldig Grund til at forholde sig taus.

Jeg fortænker ikke Dr. B. i, at han er ude af sig selv, fordi jeg benægter, at der har fundet en Samtale Sted mel-

lem ham og Andersen om Præsterne, saaledes som den er fortalt i Anekdotesamlingen. Det maa jo være haardt nok saadan offenligt at høre sine Ord gjort til Usandhed. Tør Dr. B. give sit Æresord — nei det vil jeg give Afkald paa. Jeg vil hellere støtte mig paa mit Kjendskab til Andersen og med rolig Samvittighed fastholde min Paastand. Saa kan jo Enhver tro som han vil.

Den kostelige Syltetøishistorie søger Dr. B. at komme helskindet fra ved nu — men hvorfor først nu? — at give den et helt andet Tilsnit, end da han fortalte den i Udlandet. Han benægter, at han har blandet den Collinske Familie ind i denne Anekdote, og dette er klogt gjort, thi ellers vilde han ikke have kunnet undgaa Enkelthederne i et for ham meget ubehageligt Regnestykke. I den efter Dr. B.s Sigende „i det Hele rigtigt fortalte“ russiske Gjengivelse kan Andersen nemlig i det Allerhøjeste have været 50 Aar, altsaa flere Aar yngre end Dr. B. nu er. Og dog forklares den Skurkestreg, der tillægges Andersen, som en Følge af „Gammelmands-Naivetet“ *). Men dette gaaer ikke længere an; derfor ændres hele Beretningen og laves om til noget Uskyldigt. Alt det for Andersen Graverende fjernes, og den Collin'ske Familie, som i den første Beretning figurerede som Hovedpersoner, ombyttes med en navnløs Familie. Dr. B. kunde være kommet meget nemmere fra det Hele ved kort og godt at sige: Ja, jeg indrømmer, at Hr. Collins Forklaring er den eneste rigtige, og

*) Mon Dr. B. vilde synes om, at man udlagde hans egen Færd som en Følge af „Gammelmands-Naivetet“? Sikkert ikke, thi det gælder øiensynligt for ham at bevare Ungdomsskinnet. Derfor lader han sig interviewe af farveblinde Englændere, som forvexle hans graa Haar med sorte (hvis han da ikke sværter sit Haar, inden Intervieweren kommer), og saa er han naiv nok til at lade saadanne barnagtige Meddelelser tilflyde „Politiken“ sammen med alle de andre Notitser, som Bladet i den sidste Tid har indeholdt til hans Forherligelse, for at det danske Publikum rigtigt skulde vænnes til at se, hvor stor og berømt han er, og hvor skammeligt det derfor er af mig at behandle ham saaledes, som jeg har gjort. Ja, ja, der er dog noget Barnligt i denne Tillid til Folks Dumhed.

at jeg har baaret mig hæsligt ad ved at fremstille Andersen i Udlandets Øine som en Slyngel. I Forbigaaende blot den lille Bemærkning, at naar Hr. B. troer at finde en Støtte for sin Fremstilling i et Citat, hentet fra min Faders Bog, om at Andersen en Dag ikke turde drikke Salep hos os, fordi den var tillavet af Kokkepigen, som jo „kunde have taget feil af hvidt Sukker og Arsenik“, saa viser dette, i hvilken Grad Dr. B.s ellers saa klare Hoved har ladet sig forvirre af hans ubændige Raseri. Citatet viser jo kun, hvad jeg selv har fremhævet, at Andersens Ængstelighed undertiden kunde grændse til momentan Sindssyge.

Maaske med Undtagelse af det om Dr. B.s fremrykkede Alder, er der Intet, der har ærgret ham mere end min Bemærkning om hans anmassende Optræden i Selskabslivet, især i „Damekredse“. Han glemmer i sin Opbrusen at anføre det, der berettigede mig til at fremkomme med denne Oplysning, nemlig den Omstændighed, at han selv havde rettet den samme Beskyldning mod Andersen. Det var derfor jeg tog mig den Frihed at give ham det lille velfortjente Nakkedrag, og jeg har intet Øieblik fortrudt det, saa meget mindre som jeg fra forskjellige Sider, ogsaa fra Mennesker, der høre til hans Omgangskreds, har faaet Udtalelser, som til Overflod, men aldeles afgjørende, bekræfte Sandheden af dette Bidrag til hans Karakteristik. — At Dr. B. i Anledning af dette lille Punkt vælter sig truende ind over „Nationaltidende“, skal jeg naturligvis ikke opholde mig ved, men for mig er det umaadeligt komisk at se denne Mand optræde som Censor morum.

Maaden, hvorpaa Dr. B. imødegaaer min Berigtigelse af den lille Historie om Seddelen med „Jeg er skindød“, er ret karakteristisk. For ikke at blive for vidtløftig, vil jeg anmode dem af „Politiken“s Læsere, der bryde sig om at komme til Klarhed, at læse min Artikel af 4. Novbr. De ville da se, med hvor liden Ret Dr. B. ogsaa her hentyder til et Citat af min Faders Bog om Andersen og siger: „Som man seer, jeg har kun citeret den Collinske Families egne Erklæringer“. Af

al den lange Snak, Dr. B. lader Andersen skrive paa Kartonen, findes ikke et Ord i min Faders Beretning; der findes derimod kun de Ord, som jeg i min Artikel har lagt Andersen i Munden, og som han i 1861 fortalte mig under megen Latter som et Træk fra hans „pure Ungdom".

Saa er der kun tilbage et Par Ord om Dr. B.s Erklæring om, at han aldrig har udtalt, at han ikke følte Sympathi for Andersens Karakter. Hr. Tichanoff skriver: „Efter Hr. Brandes' Ord udmærkede Andersen sig ikke ved nogen særlig sympathisk Karakter." Naar man seer hen til den hadefulde Karakteristik, som Dr. B. gjennem sine usande Anekdoter har givet Udlandet af Andersen, er det jo i høieste Grad sandsynligt, at han har brugt disse Udtryk, som han naturligvis nu har glemt. Forøvrigt maa dette blive en Sag mellem Dr. B. og Hr. Tichanoff.

Blot et lille Kuriosum. Hr. B. er saa bedrøvet over de anonyme Breve, hvori han skældes ud for en Slyngel, en Løgner, en Tyveknægt o. s. v. Herregud! er det Noget at tage sig saa nær! Kan det trøste ham, saa skal jeg meddele, at jeg fra en af hans Tilhængere (et anonymt Svin) idag fik et Truselsbrev af en saadan Natur, at Indholdet umuligt kan gjengives paa Tryk. Mig morede det kun, især dette, at Svinet ikke har havt Mod til at sende mig det, før han havde læst sin Mesters hævnfnysende Svar i „Politiken".

Der er jo nok Et og Andet, jeg kunde have Lyst at tilføie, saaledes en Berigtigelse af Udtalelserne om Andersens Afsky for Børn, men jeg kan ikke vente, at Redaktionen vil indrømme mig mere Plads idag end den, jeg allerede har lagt Beslag paa. Det kunde jo hænde, at Hr. B. og jeg tørnede sammen endnu engang, og saa skal det være mig en Fornøielse at optage Debatten om dette Punkt.

Ja, saa maa jeg vel slutte for denne Gang, og jeg vil da slutte med den Indrømmelse, at jeg maaske i mit første Angreb tog lidt for haardt paa Hr. B. Jeg troer nemlig ikke, at han af Ondsindethed ledes til at begaa den Slags Hand-

linger, som jeg har paatalt, men at han snarere drives dertil af en medfødt og i Livet stærkt udviklet Trang til at gjøre sig interessant, navnlig i „Damekredse“ og især paa Andres Bekostning. Men Enhver, der kjender Dr. B., maa — hvis han vil være ærlig — indrømme, at Doktoren ikke er særligt nøieregnende i Henseende til Paalidelighed og Diskretion, hvor det gælder Andres Rygte. Min Indrømmelse gælder imidlertid kun min første Artikel. Efter at min Modstander har forløbet sig saa grundigt som nu sidst i „Politiken“, maa der være „frit Slag“. Men det er sørgeligt, at en Mand med saa betydelige Evner og saa overlegen literær Dannelse som Dr. B. synker saa langt ned, at han nu næsten ikke kan tages au sérieux i en Bladpolemik. Hans naragtige Forfængelighed, hans klynkende Arrigskab og hans hensynsløse Upaalidelighed ere saa hyppigt og saa grundigt konstaterede Egenskaber, at man nu kun smiler ad dem.

p. t. Lerchenborg, den 5. December 1895.

Jonas Collin.

P. S. — Hr. Redaktør! Tør jeg bede Dem sige mig, om der er noget Ondt i at samle paa Manuskripter. Jeg forstaaer nemlig ikke, hvorfor Dr. B., efter at han har skreget sig hæs paa Skældsord som „Vandrotte“, „Skidtmads“ o. s. v. til Slutning samler hele sin dirrende Harme i et næppe hørligt „manuskriptsamlende Literatus“. Jeg har aldrig givet mig ud for at være Literatus, har aldrig ønsket at være det, saa det Ord tager jeg mig ikke nær. Men Manuskriptsamler har jeg været i adskillige Aar uden at føle min Samvittighed betynget derved. — Det falder mig ind: Skulde Dr. Brandes ville gjøre Reklame for den Collinske Manuskriptsamling? Det manglede bare, at jeg skulde ende med en Tak til ham! *) J. C.

---

*) (Senere tilføiet:) Det vil sikkert glæde Dr. B. at erfare, at Tilstrømningen af Manuskripter til min Samling har været særlig rigelig, efterat hans Artikel stod i „Politiken“.

Med foranstaaende Artikel kan Avisfeiden mellem Dr. Georg Brandes og mig formentlig betragtes som afsluttet. Jeg lægger ikke Skjul paa, at det vilde have været mig kjært, om min Modstander havde forløbet sig endnu en Gang ved at svare paa mit sidste Angreb, thi jeg vilde da have faaet Leilighed til at forelægge det samme Publikum, der hidtil med Interesse har fulgt mine Artikler i „Nationaltidende", min Berigtigelse af nogle enkelte Punkter, der findes i den russiske Beretning, men som jeg af Hensyn til Pladsen mente at burde opsætte, indtil jeg næste Gang stødte sammen med Dr. B. Nu synes det imidlertid, at han vil trække sig ud af Kampen og søge Hvile paa de Laurbær, han vandt i det af ham selv fremkaldte Ordskifte med Hr. Skolebestyrer Krohn. Det bliver et haardt Leie!

Jeg vil da indskrænke mig til et Hovedpunkt.

Det vil erindres, at H. C. Andersen — i den russiske Gjengivelse af Dr. B.s Anekdoter — fremstilledes som en Mand, der „ikke blot ikke holdt af, men endog næsten afskyede sine smaa Læsere". Disse Ord indeholde en styg Overdrivelse. Andersen havde en ganske ualmindelig Evne til at opfatte det Eiendommelige hos Børn, til at sætte sig ind i deres Tankegang, til at forstaa deres Glæder og Sorger, — kort sagt: en udviklet Sands for Børn. Jeg gad vide, om Nogen, der har læst hans Eventyr, for Alvor tør modsige dette. Men hvad man saadan i daglig Tale kalder „Børneven" var han ikke. At han lige over for Børnene i den Collinske Familie var kjærlig og deltagende,

bygger jeg Intet paa; det skriver jeg kun paa Familienavnets Regning. Men Børn have, som bekjendt, et fint Instinkt for hvem der holder af dem, og jeg har aldrig seet Børn, som frygtede ham eller trak sig tilbage, naar han indlod sig med dem. Men visse Børn afskyede han. Det var de hvidklædte Smaapiger, der vare dresserede til at strø Blomster for ham eller til at bekrandse ham. Jeg har selv mere end een Gang hørt ham rase mod saadanne dresserede Dukker og hele det Komediespil, der — især i Udlandet — opførtes med dem.

Nu vil Dr. B. søge Bevis for sin Paastand om Andersens Animositet mod Børn deri, at han blev opbragt over, at der paa et af Udkastene til hans Statue var anbragt nogle Børn paa hans Knæ. [Dr. B. kunde godt have tilføiet, at der paa næsten alle Udkastene var anbragt et eller flere Børn, hvilket var i Overensstemmelse med Monument-Komiteens Forlangende]. Det er rigtigt, at Andersen blev ærgerlig derover og udtalte sig ivrigt derimod. Om han holdt den lille Tale, som Dr. B. lægger ham i Munden, til Billedhugger Saabye selv, veed jeg ikke, og jeg betvivler det meget. Men det maa i hvert Fald erindres, at Begivenheden fandt Sted kort før hans Død, paa en Tid, da han var i høi Grad lidende, baade legemligt og sjæleligt, og da hans Nervøsitet havde antaget saadanne Dimensioner, at han ofte var ganske ude af Stand til at beherske en øieblikkelig Misstemning. Ligger det ikke nær at antage, at han, ved at se sig — som han kaldte det — overkravlet af Børn, kunde faae et ubehageligt Minde om de hvidklædte Piger, og at han da i sin Irritation har givet sin Uvillie tilkjende i lidt stærke Udtryk. Men en saadan Forklaring griber Dr. B. ikke til. Han foretrækker at fremstille Andersen som Børnehader og derved føie et nyt Led til Kjæden af de uelskværdige Egenskaber, han til Efterretning for Udlandet har tillagt Eventyrdigteren.

Den pathetiske Frase, der afslutter den russiske Gjengivelse af den omhandlede Anekdote, er temmelig vrøvlagtig. Den lyder saaledes: . . . „men Børnene, som stadigt læse

hans Eventyr og elske ham saa høit, vide endnu ikke, at Forfatteren ikke holdt af dem. Lad dem saa længe som muligt forblive i Uvidenhed derom. Tal ikke til dem om, hvad Hr. Brandes fortalte mig". Hvad mener Hr. Tichanoff med dette? Han kunde jo bare have tiet stille. Det Samme skulde Hr. Brandes vist have gjort.

Efterat Foranstaaende var skrevet, modtog jeg et Brev fra Billedhugger, Prof. Saabye, af hvilket jeg med hans Tilladelse skal aftrykke nedenstaaende Brudstykke. Men først vil jeg dog bede Læseren at efterse Slutningen af min første Artikel, der indeholder Dr. B.s Beretning om det Passerede.

Prof. Saabye skriver: . . . „Jeg skal med Glæde berette Dem hvad jeg kan huske fra Besøget hos Andersen før jeg skulde gjøre Forarbeidet til hans Statue. Først maa jeg forudskikke, at jeg aldrig har talt med Brandes om denne Sag, og at jeg neppe har seet ham i Selskab mer end 3 Gange og ikke talt 10 Ord med ham.

Ligeledes maa jeg bringe i Erindring, at jeg aldrig har gjort noget Udkast til Statuen af Andersen med 2 Børn, og endnu mindre vilde jeg have sat dem paa hans Knæ. Nei, jeg anbragte eet Barn og ikke paa hans Knæ. Hvor rasende han blev, da han saae mit Udkast, veed jeg ikke, thi jeg var ikke tilstede og har aldrig hørt noget Paalideligt derom. Hele den Udtalelse til mig, som Hr. Brandes har meddelt i sin Beretning om at forandre mit Udkast, tage Børnene bort og sætte Voxne i Stedet, samt min Indrømmelse af, at dette vilde være Taabelighed: er fuldstændig grebet ud af Luften.

At jeg ikke fulgte mit Udkast, men fjernede Barnet i Forarbeidet, var ikke Andersens Skyld, men en Følge af min egen rolige Overveielse af Sagen. Comiteen ønskede Barnet med, og jeg paadrog mig strax Udelukkelse af Concurrencen

ved Fjernelsen af Barnet, og først senere fik Comiteen et andet Syn paa Sagen". —

Det eneste Rigtige i Dr. B.s Beretning er, ifølge Prof. Saabyes Brev, at Andersen til ham erklærede — en Dag, da Saabye besøgte ham — at hans Eventyr vare skrevne for Voxne, ikke for Børn. „Den Dag" — skriver Saabye — „var Andersen ganske gul i Ansigtet, han saae meget angrebet ud, talte næsten uafladelig og var en Afmagt nær".

I Fødselsdags-Anekdoten var der ogsaa Et, der var rigtigt, nemlig den halve Flaske Champagne. Monument-Anekdoten danner et ypperligt Pendant til den. Nu skal det være morsomt at se, om Dr. B. vil søge at faae en anden „anseet Skolebestyrer" til at gaa i Kaution for den sidste Røverhistorie, og skulde han saa, ligesom sidst, dementere den Paaberaabtes Udsagn, saa vil han med Rette kunne gjøre Krav paa den af ham saa længe eftertragtede Medynk.

